

TOELICHTING BIJ DE WAARDEVOLLE ELEMENTENKAART

ALGEMEEN

De waardevolle elementenkaart is een kaart waarop de beplantingen binnen de kavels of op kavelgrenzen, het reliëf en archeologische informatie is aangegeven. In deze toelichting wordt aangegeven hoe de verschillende onderdelen worden gewaardeerd en hoe deze gegevens door de landinrichtingscommissie kunnen worden gebruikt bij het maken van het plan van toedeling.

De algemene spelregel is dat de waardevolle elementen binnen het herverkavelingsgebied (Saasveld-Gammelke) in principe dienen te worden gehandhaafd. In uitzonderlijke gevallen kan hiervan afgeweken worden en kan het waardevolle element worden verwijderd. Dit kan leiden tot afbreuk van het landschap.

Er dient rekening mee te worden gehouden dat de elementen op de kaart op schaal, dus vereenvoudigd, zijn weergegeven. Dit kan (kleine) afwijkingen met de werkelijkheid inhouden. De inventarisatie voor deze kaart en de waardering van de beplantingen is in opdracht van de landinrichtingscommissie uitgevoerd door de Dienst Landelijk Gebied. Dit werk heeft in 2007 plaatsgevonden.

Bij het opstellen van de waardevolle elementenkaart is gekeken naar een drietal categorieën:

- I. Beplantingen
- II. Reliëf
- III. Overige

I. BEPLANTINGEN

Beplantingen breder dan 4 meter worden gezien als bosgrond en worden in alle gevallen als te handhaven beschouwd.

De beplantingen op de kaart kunnen worden verdeeld in:

- Bomenrijen:
 - Steriele bomenrij: rij met min of meer vaste afstand tussen individuen, zonder ondergroei
 - Houtwallen, singels: hier meer dynamiek van begroeiing binnen de vorm van het element
- Heggen:
 - Over het algemeen zeer jonge (erf-)beplanting van vooral kunstmatig binnen zijn fysieke vorm (vaak zeer strak) gehouden struikgewas en zeer jonge bomen.
 - Meestal is er sprake van een lijnelement dat pas de laatste decennia in zijn huidige fysieke vorm is gebracht en nu dusdanig onderhouden wordt dat het in die vorm blijft.
- Solitaire bomen

De beplantingen zijn gewaardeerd in drie klassen:

1. Zeer waardevolle beplantingen;
2. Waardevolle beplantingen;
3. Overige beplantingen.

Bij de waardering van de beplantingen is in eerste instantie gekeken naar de aard van de beplanting in relatie tot het landschapstype.

Hierbij is de volgende waardering gehanteerd:

A. Essen, kampen en hoevenlandschap

Aard van de beplanting	Zeer waardevol	Waardevol	Overig
1. Ononderbroken eikenrij	x		
2. Onderbroken eikenrij met ondergroei	x		
3. Onderbroken eikenrij en jonge eikenrij		x	
4. Ononderbroken gevarieerde beplanting eik, essen, esdoorn	x		
5. Onderbroken gevarieerde beplanting		x	
6. Onderbroken gevarieerde beplanting met ondergroei	x		
7. Solitaire eiken, linden, beuken, kastanje, esdoorn, afhankelijk van vorm	x	x	
8. Solitaire populieren, essen afhankelijk van vorm		x	x

B. Beekdalen, matenlandschap

Aard van de beplanting	Zeer waardevol	Waardevol	Overig
1. Ononderbroken elzenrij	x		
2. Onderbroken elzenrij		x	
3. Onderbroken elzenrij met ondergroei	x		
4. Jonge elzenrij		x	
5. Ononderbroken gevarieerde beplanting met els		x	
6. Onderbroken gevarieerde beplanting met els		x	x
7. Onderbroken gevarieerde beplanting met els en ondergroei		x	x
8. Solitaire els, es, esdoorn, populier afhankelijk van vorm		x	x

C. Heide- en veenontginningen

Aard van de beplanting	Zeer waardevol	Waardevol	Overig
1. Ononderbroken berkenrij		x	x
2. Onderbroken berkenrij			x
3. Ononderbroken gevarieerde beplanting		x	x
4. Onderbroken gevarieerde beplanting			x
5. Onderbroken gevarieerde beplanting met ondergroei		x	x
6. Solitaire berken, lijsterbes, grove den			x

- Verder is gekeken naar de vitaliteit van het gehele element; een dode boom in een houtwal betekent niet dat de houtwal niet waardevol is. Integendeel; dood hout is zeer gunstig voor o.a. insecten en vogels.
- Ook is de soortenrijkdom in de houtwal of singel bekeken; veel verschillende soorten van allerlei leeftijden kan als zeer waardevol worden geschat.
- Als laatste is gekeken of het element onderbroken is of niet.

De werkwijzen ten aanzien van de verschillende categorieën is als volgt:

1. Zeer waardevolle beplantingen

Dit zijn in het algemeen beplantingen die zeer karakteristiek zijn voor het landschap. Dat wil zeggen dat ze de topografische kenmerken van het landschap accentueren. Bijvoorbeeld het grillige patroon van het oude hoevenlandschap. Deze beplantingen zijn plaatsgebonden.

Buiten de landschappelijke kenmerken, onderscheiden deze beplantingen zich door hun voorkomen. Doordat ze op de juiste plaats staan, bijv. eik langs de esrand en deels op de lagere gronden, zijn ze meestal in een goede staat. Het opruimen van deze beplantingen is ongewenst, vaak kan de ouderdom van deze beplanting met zijn eigen flora en fauna niet worden gecompenseerd en zal daarom ook tot het uiterste beperkt moeten worden. Indien handhaving negatieve effecten heeft op de kavelindeling, zal dit gecompenseerd moeten worden.

2. Waardevolle beplantingen

Dit zijn in het algemeen beplantingen die karakteristiek zijn voor het landschap.

Het grote verschil met zeer waardevolle beplantingen is:

- landschappelijk zijn ze veelal onmisbaar in aantal, ze zijn wel plaatsgebonden maar niet onverplaatsbaar (b.v. kavelgrensbeplantingen);
- met enkele lichte aanvullingen en onderhoudsmaatregelen kunnen ze, wat betreft de opbouw, op een gelijk niveau worden gebracht met de zeer waardevolle beplantingen.

Het opruimen van deze beplantingen is alleen dan mogelijk, als niet opruimen leidt tot een duidelijke achteruitgang in de gebruikssituatie ten opzichte van de inbreng en een financiële compensatie onvoldoende is. Een ruime compensatie in de vorm van aanvullingen en versterkingen is in dat geval noodzakelijk.

3. Overige beplantingen

Het opruimen van deze beplantingen is bespreekbaar. Compensatie is altijd gewenst, echter alleen verplicht als het opruimen voortkomt uit kavelvergroting (op verzoek van de eigenaar) en niet het gevolg is van kavelaanvaardingswerken (als gevolg van de nieuwe toedeling).

Historische aanwezigheid

Als aanvulling op de waardering van de huidige fysieke en ecologische kwaliteit van het element is de historische aanwezigheid apart weergegeven. Het geeft een indicatie of element in dezelfde of enigszins gewijzigde vorm aanwezig is ten opzichte van een eeuw geleden (Grote Historische topografische Atlas van Overijssel, ± 1905). Omdat dit niet zozeer iets hoeft te zeggen over de huidige fysieke/ecologische waarde van het element, maar het weldegelijk van waarde kan zijn vanuit (cultuur-)historisch oogpunt, is die waardering buiten de bovenstaande beoordeling gebleven.

Wanneer een als Zeer Waardevol beoordeeld element onderbroken is, of wanneer het element in de categorieën Waardevol of Overige valt, is er wellicht reden om op basis van zijn historische aanwezigheid in het landschap, het element te versterken/herstellen.

II. RELIEF

Het reliëf in deze herverkaveling bestaat uit steilranden, kampen en essen. Deze zijn op de kaart aangegeven. Dit reliëf behoort tot de belangrijkste karakteristieken van het hoevenlandschap. Deze landschapskenmerken dienen aanwezig te blijven in het landschap. Het opruimen van deze karakteristieken is ongewenst. Er wordt vanuit gegaan dat essen en glooiingen veelal goed bewerkbaar zijn.

III. OVERIGE

Naast de hiervoor genoemde categorieën geeft de waardevolle elementenkaart aan welke zaken verder nog in het terrein worden aangetroffen op het gebied van cultuurhistorische elementen. Verder is de bestaande natuur aangegeven.